

Сэнсавая апазіцыя *зямное/нябеснае* паглыбляе кантраст паміж рэальным становішчам селяніна і марай пра яго светлую будучыню.

Як ужо было адзначана, для дыскурсу Янкі Купалы характэрна больш поўнае семнае выражэнне зваротка *сябар*. Патэнцыяльная сема 'пісьменнік' зваротка *сябар* Янкі Купалы садзейнічае актуалізацыі перыферычных тэкставых асацыятаў, якія вербалізуюць кантрасныя тэматычныя лініі народа і пісьменніка з імплікацыяй сэнсавай апазіцыі *асоба/натоўп*. У тэматычнай лініі «Народ» праз пыталыныя сказы эксплікуецца сема 'гаротнасць': «Куды ідзём?.. куды пракляцце нас вядзе? // Якія далі здабываем?» («Памяці С. Палуяна»). Сінтаксічная асіметрыя на аснове пыталынай формы імплікуе сцвярдзальна-ацэначны змест. Узмацненне семы 'душэўная пустата' рэалізуецца праз кантэкстуальна сінанімічны рад з адмоўнаацэначнымі структурамі: *гасцінец толькі чыст, адкрыт к шынку, астрогу і магіле; загубе сілы аддаюць, губляюць косці ў беспрытонні; з канца ў канец залеглі толькі туманы, адвагу выгналі трывога, ніткаю к нятли плацілі не адной*.

Сема 'духоўна чужы чалавек' зваротка *сябар* найбольш выразна эксплікуецца праз перыферычныя тэкставыя асацыяты верша Янкі Купалы «Брату ў чужыне». Асаблівую значнасць набывае аспектуальна-тэмпаральная апазіцыя *цяперашняе пастаяннае/цяперашняе рэтраспектыўнае* ў сінтаксічных канструкцыях пытанняў-паведамленняў: «Ці помніш ты, нядбалы дружа, // Ёсць тое, Дзе радзіўся, ўзрос? // Дзе напявае зімка стужай, // Ірдзіцца лета бліскам рос?» Экспрэсія дзеясловаў стварае вобраз нязменнай любові да роднага краю. Дзеяслоў *помніш* эксплікуе сему імператыўнасці ў адносінах да ацэначнага зваротка *нядбалы дружа*. Ствараецца агульны план нелакалізаванага ў часе цяперашняга пастаяннага з ярка выражанай мадальнасцю і экспрэсіўнасцю.

Такім чынам, выяўлення ў творах Янкі Купалы і Якуба Коласа ключавыя звароткі адрасатнай поліфаніі *брат* і *сябар* не толькі фарміруюць мастацкі вобраз, але і рэгулююць чытацкае ўспрыманне, удзельнічаюць у арганізацыі тэкставай структуры, выяўляюць спецыфіку ідыястылю. Разгляд зваротка як ядра асацыятыўна-сэнсавага поля дазваляе асэнсаваць дынаміку камунікатыўнай прасторы мастацкага тэксту праз семантыку тэкставых асацыятаў ядзернай і перыферычнай зоны да выяўлення імпліцытнага сэнсу, што садзейнічае сутворчасці паміж адрасантам і адрасатам.

Бібліяграфічны спіс

1. Колас, Я. Збор твораў: у 20 т. / Я. Колас. – Мінск: Беларус. навука, 2007. – Т. 1: Вершы 1898–1910. – 622 с.
2. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1995. – Т. 1: Вершы, пераклады 1904–1907. – 462 с.
3. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1996. – Т. 2: Вершы, пераклады 1908–1910. – 342 с.
4. Муратова, Е. Ю. Смыслы слова в системе поэтического языка XX века / Е. Ю. Муратова. – Минск: БГУ, 2008. – 207 с.
5. Прохорова, С. М. Доминантные концепты в пространстве текста / С. М. Прохорова // Прохарава, С. М. Выбраныя працы. – Мінск: Права і эканоміка, 2009. – С. 215–225.

УДК 811.161.3'373

СЕМАНТЫЧНЫ КАНТЫНУУМ ДЭСТРУКТЫЎНАСЦІ Ў ТВОРАХ ЯНКІ КУПАЛЫ

В. Д. Старычонок

*Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка
Мінск, Рэспубліка Беларусь
Starichenok@mail.ru*

У артыкуле разглядаюцца дэструктыўныя намінацыі, выяўленыя ў творах Янкі Купалы. Характарызуюцца дзеясловы са значэннем поўнага знішчэння, ліквідацыі, пазбаўлення жыцця, ранення, нанясення ўдару.

Вылучаюцца назоўнікі, якія называюць працэсы і вынікі дэструкцыі, выканаўцаў дэструктыўных дзеянняў, прылады і інструменты для выканання такіх дзеянняў. Прыводзяцца мадэлі семантычнай дэрывацыі, па якіх утвараюцца другасныя лексіка-семантычныя варыянты эмацыянальнай, экзістэнцыяльнай, сацыяльнай і інтэлектуальнай сфер.

Ключавыя словы: Янка Купала; дэструктыўнасць; дзеяслоў; назоўнік; прыметнік; метафара; другасная намінацыя.

SEMANTIC CONTINUUM OF DESTRUCTIVENESS IN THE WORKS OF YANKA KUPALA

V. D. Starychonak

*Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank
Minsk, Republic of Belarus
Starichenok@mail.ru*

The article examines the destructive nominations revealed in Yanka Kupala's works. Verbs with the meaning of complete destruction, liquidation, loss of life, wounding, striking are characterized. Nouns naming the processes and results of destruction, the perpetrators of destructive actions, devices and tools for performing such actions are selected. The models of semantic derivation are given, according to which secondary lexical-semantic variants of the emotional, existential, social and intellectual spheres are formed.

Key words: Yanka Kupala; destructiveness; verb; noun; adjective; metaphor; secondary nomination.

Творчасць Янкі Купалы (нягледзячы на аддаленасць падзей, апісаных у творах, і часу, калі жыві паэт) прыцягвае да сябе ўвагу вялікай колькасці даследчыкаў. І гэта зразумела. Цэнтральным вобразам яго твораў з'яўляецца чалавек, які заўсёды знаходзіцца ў развіцці, у пошуках будучыні, у самапазнанні сябе і спасціжэнні акаляючай яго рэчаіснасці. Для паэта маштабнай глыбіні мыслення было важным не толькі адлюстраванне свайго часу і сваёй эпохі, але і выказаць свае пачуцці, перадаць сваё стаўленне да пэўных з'яў, грамадскіх падзей, фактаў рэчаіснасці. Паэт жыві і тварыў у складаны час, насычаны падзеямі Першай сусветнай вайны, Кастрычніцкай рэвалюцыяй, нямецкай і польскай акупацыяй, аднаўленчага перыяду. Прымаючы рэвалюцыю з народных, дэмакратычных пазіцый, паэт не поўнасьцю разумеў яе сутнасць, асуджаў яе разбуральную і знішчальную сілу, лічыў Беларусь ахвярай нашэсця чужынцаў. Усё гэта, безумоўна, паўплывала на тэматыку твораў, іх сюжэтную скіраванасць, выбар пэўных лексічных і вобразна-выяўленчых сродкаў.

У моўным рэпертуары твораў Янкі Купалы яскрава прасочваецца лексіка са значэннем дэструкцыі, якая выяўляецца ў працэсах поўнага ці частковага пашкоджання, разбурэння, знішчэння, ліквідацыі, дэфармацыі і інш. Гэта лексіка актыўна выкарыстоўвалася ў розных купалаўскіх творах і адлюстроўвала важныя для таго перыяду грамадскія, сацыяльныя і палітычныя працэсы. І сёння, у 20-я гады ХХІ ст., значэнне гэтай лексічнай групы значна павысілася ў сувязі з актуалізацыяй дэструктыўных працэсаў у жыцці грамадства, звязаных з ваеннымі канфліктамі, «гандлёвымі» войнамі, узмацненнем тэрарыстычных дзеянняў, распаўсюджаннем каранавіруса, рознымі катаклізмамі сацыяльнага характару і іншымі прычынамі. Таму вывучэнне дэструктыўных намінацый з'яўляецца актуальным перш за ўсё па прычыне неабходнасці пашырэння і паглыблення ведаў аб катэгорыі дэструктыўнасці з мэтай выпрацоўкі стратэгіі і тактыкі супрацьдзеяння росту дэструктыўнасці ва ўсіх сферах жыцця сучаснага грамадства.

Дэструктыўны кантынум у сваёй большасці прадстаўлены дзеяслоўнымі адзінкамі, якія валодаюць вялікім кагнітыўным патэнцыялам і будуць на логіка-паняццёвай катэгорыі меры: выпадкі, калі прадмет разбураецца часткова і яго можна аднавіць, адносяцца да катэгорыі пашкоджанняў; дэструктыўнае ўздзеянне, што суправаджаецца змяненнем структуры аб'екта, лічыцца разбурэннем; дэструктыўнае ўздзеянне, калі аб'ект перастае існаваць, адносіцца да ліку знішчэння. У дзеяслоўных дэфініцыях Слоўніка мовы Янкі Купалы [2] выяўляюцца наступныя маркеры дзеяслоўнай дэструктыўнасці:

1. Поўнае знішчэнне, ліквідацыя, спыненне існавання каго-, чаго-небудзь (*знішчыць, зніштожыць, спустошыць, спаліць, разграміць, разбурыць, разбамбіць,*

зруйнаваць): «**Знішчыць** нямецкую заразу»; «З дымаў, з папялішчаў выйшаў люд у свет са славай, ворагаў **зніштожыў**»; «Вільгельма салдаты **руйнавалі** нам хаты, **спусташалі** загоны»; «Вораг **спапяліў** нашы вёскі, пасіраціў нашых дзяцей»; «Нямецкія варвары **спалілі** і раскралі адну з найбагацейшых бібліятэк»; «А князь Кейстут **разгроміць** Тэўтоны» (пер.); «Фашысцкія гады **разбурылі** нашы гарады»; «Алейнікаў атрымаў баявое заданне – **разбамбіць** танкавую калону праціўніка»; «Фашызм **зруйнаваў** нашы гарады, ён **папяліць** нашы сёлы».

2. Пазбаўленне жыцця (*загінуць, загубіць, забіць, задушыць, сканаць, атруціць, расстраляць, замучыць, замардаваць, патаніць, распяць, навесіць*): «Бясстрашны беларускі патрыёт **загінуў** смерцю храбрых»; «І ты без апекі прытульнай... навекі сябе **загубіла**»; «А **сканаю**, злучыся з зямлёю, // Вы курган мне насыпце высокі»; «Панічок! Я ж цябе магла **ўтаніць, задушыць**, але ты жывеш і цвіцеш»; «Кагось ці штось, але **атруціць**»; «Людзей, трапіўшых у лапы фашыстаў, гітлераўскія людоеды **катуюць, расстрэльваюць, забіваюць**»; «**Замучылі** яго брата»; «**Патаніць** ворагаў без жалю ў гэтых балотах; **Распяць** на крыжы»; «Матку **павесіў** фашыст на вярбе».

3. Раненне, калечанне (*пакалечыць, параніць, пакусаць*): «Фашысты іх **пакалечылі**»; «Рэж на дарозе дзярно, што ногі **параніць** даўно»; «Сабакі **пакусаюць**».

4. Нанясенне ўдару (*біць, ударыць, лупіць, сцябаць*): «Цётка! не **бі** майго тату!»; «Галька... зрываецца і **ўдарае** ў дзверы»; «А ворага, заплюшчыўшысь, лупіць, не мінае»; «Не раз фурман яго **сцябаў** дзеля таго, што ён не разбіраў дарогі».

5. Уздзеянне прыродных умоў (*гнісці, прэць, тлець, вянуць*): «**Гніе** сенажаць»; «Воддаль **прэе** ў лесе лісце, // Як шкілет, тарчаць галіны»; «Мой дом – узмежак зэлак восці, // З сухой асінаю курган, // Дзе **тлеюць** прадзедавы косці»; «**Вянуць** кветкі штораз без пары». Такія дзеясловы, захоўваючы ў сваіх структурах інтэгральныя дэструктыўныя кампаненты, утвараюць другасны лексіка-семантычны варыянт (у далейшым – ЛСВ) экзистэнцыяльнай і пачуццёва-псіхалагічнай сфер: «Недзе ў астросе твой татка, // Ё панскім астросе **гніе**»; «Дзяўчына... **вяне, сохне** сіратою»; «Душа ажно **тлее**, як свечка з грамніц».

Побач з дзеясловамі, якія адлюстроўваюць негатыўныя разбуральныя працэсы, у купалаўскім дыскурсе выкарыстоўваюцца субстантывы. Яны ў меншай ступені, чым дзеясловы, выяўляюць працэсуальныя дэструктыўныя ўздзеянні і характарызуюцца актантай апрадмечанай семантыкай з дзеяслоўнымі і іменнымі прыметамі. Назоўнікі ў залежнасці ад іх дэструктыўнай семантыкі дзеляцца на некалькі груп.

1. Найменні працэсаў і вынікаў дэструкцыі (*знішчэнне, знішчэнне, спусташэнне, бамбардзіроўка, скон, скананне, пагібель, разгром, расстрэл, забойства, злачынства, смерць, разруха, руіны*).

2. У склад дэструктыўных намінацый уключаюцца субстантывы, якія выступаюць у значэнні рэальных ці магчымых выканаўцаў (удзельнікаў, актантаў) дзеянняў. У гэтай групе вылучаюцца назвы асоб з яркай пеяратыўнай канатацыяй: *інтэрвент* 'удзельнік або арганізатор інтэрвенцыі', *акупант* 'захопнік', *забойца* 'той, хто ўчыніў забойства', *заваёўнік* 'той, хто заваёўвае што-небудзь', *захопнік* 'заваёўнік', *драпежнік* 'чужаземны захопнік', *прыгнятальнік* 'той, хто прыгнятае, эксплуатае', *гвалтаўнік* 'рабаўнік', *сатран* 'дэспат, тыран', *людоед* 'чалавек-забойца', *галаварэз* 'забойца', *кат* 'чалавек, які прыводзіць у выкананне смяротны прыговор', *бандыт* 'разбойнік, грабежнік', *баявік* 'член тэарыстычнай групы эсэраў».

Да гэтай групы прымыкаюць назоўнікі са значэннем жывёл, якія ў творах Янкі Купалы выкарыстоўваюцца ў сваіх другасных ЛСВ і вобразна, экспрэсіўна і ацэначна характарызуюць чалавека. Выкарыстоўваючы шырокі вобразна-асацыятыўны патэнцыял слова, яны праецыруюць якасці і ўласцівасці жывёл на чалавека і ў большасці выпадкаў носяць пеяратыўны, зневажальны характар. Злыя, жорсткія, прагныя людзі, а таксама ворагі ў творах Янкі Купалы атаясамліваюцца з вужамі, гадамі, гадзюкамі, гадзінамі, п'яўкамі, ваўкамі, сабакамі, трутнямі, груганамі і інш.: «І сілай не раз апаследкі // Ссуць **п'яўкі, вужы** з бедака»; «Не давайце **гадам** сілы // Над сабою распасцерць»; «Але толькі ці ж хопіць мне сілы // Перажыць, не ахутацца ў цьму, – // Калі замест грудзей братніх, мілых // Я да сэрца **гадзюку** прыжму!?!»; «Браты беларусы! Вырвем не слязу, а кроў з фашысцкай **гадзіны** разам з вачыма, разам з паганай яе галавою»; «Беларускі народ не пакорны і лагодны. **З ваўкамі** ён умее гаварыць па-воўчы»;

«Лжэш, **сабака!** Признавайся!»; «Жывіцца целам нашым годзе // Усім **трутнём і груганом!**»; «Паўсталі грозна партызаны, б'юць, дабіваюць **гнід** паганых».

3. Дэструктыўны кантынуум Янкі Купалы ўключае назоўнікі, якія абазначаюць прылады, інструменты, што казуюць дэструктыўныя падзеі. У якасці такіх інструментаў (сродкаў) выканання дзеяння выступаюць назоўнікі са значэннем зброі і ўзбраення: *аўтамат* 'від ручной аўтаматычнай зброі', *ружжо* 'ручная агнястрэльная зброя з доўгім ненаразным ствалом', *кулямёт* 'аўтаматычная скарастрэльная зброя', *гармата* 'пушка', *зенітка* 'зенітная гармата', *браўнінг* 'аўтаматычны пісталет', *снарад* 'від боепрыпасаў для стральбы з гармат', *фугас* 'зарад выбуховага рэчыва; бомба з такім зарадам', *дынаміт* 'выбуховае рэчыва', *бомба* 'авіяцыйны выбуховы снарад', *куля* 'невялікі свінцовы прадаўгаваты снарад', *штык* 'халодная калючая зброя ў выглядзе вялікага нажа', *шабля* 'халодная зброя з выгнутым клінком і адным лязом'.

Групу назоўнікавых намінацый прадстаўляюць некаторыя назвы старадаўняй зброі: *дзіда* 'старадаўняя калючая зброя', *піка* 'зброя ў выглядзе дрэўка з вострым металічным наканечнікам', *кап'ё* 'даўнейшая калючая або кідальная зброя ў форме доўгага дрэўка з металічным наканечнікам'.

У якасці інструментальнага актанта могуць выступаць найменні прылад працы, інструментаў, бізуноў, арапнікаў: *сякера*, *тапор* 'прылада ў выглядзе насаджанага на тапарышча кліна з лязом з аднаго боку і абухом з другога', *нож* 'прылада для рэзання, якая складаецца з нажа і ручкі', *піла* 'інструмент з заостранымі зубамі для разразаання дрэва', *бізун* 'плечены з раменных палосак арапнік або пуга', *нагайка* 'кароткі раменны плечены бізун', *пуга* 'прымацаваны да пугаўя кавалак вярхоўкі або сырамяці, якім паганяюць жывёлу'.

Паняцце дэструкцыі ў купалаўскім дыскурсе можа асэнсоўвацца як пазачасавы і непрацэсуальны (статычны) атрыбут, які рэалізуецца прыметнікамі са значэннем 'які прыносіць разбурэнне, накіраваны на відазмяненне, знішчэнне, пагібель' (*вераломны, пякельны, бесчалавечны, пагібельны, разбойніцкі, варожы, інтэрвенцкі*): «**Вераломны** вораг, сусветны бандыт і разбойнік, рушыў свае дзікія орды і запаланіў нашы землі»; «Не спыніла завіруха **пякельнае** кары»; «У наш светлы дом уварваўся чужынец, **бесчалавечны** гад»; «Час вылецець к славе з **пагібельнай** плесні // І песняй агністай дзівіці народы»; «Ужо нядоўга панаванне // Яго **разбойніцкае** дзічы»; «Знала моладзь паходы ў цёмныя ночы, // Гіканне хеўры **варожай**»; «**Інтэрвенцкім** бандам не гуляці болей».

Творы Янкі Купалы дэманструюць шырокі ахоп лексічнага складу мовы і выкарыстанне вобразна-выяўленчых сродкаў, сярод якіх важнае месца займае метафара. Зыходныя ЛСВ часта экстрапалуюць частку дэструктыўнай семантыкі ў рэцыпіентную метафарычную сферу, якая характарызуецца антрапацэнтрычнасцю, скіраванасцю да чалавека і адлюстроўвае сферы грамадскага жыцця і тыя фрагменты быцця, якія звязаны з узаемадзеяннем людзей у соцыуме. Другасныя ЛСВ утвараюцца па семантычных мадэлях і рэпрэзентуюць такія дзеянні і якасныя паказчыкі, як агрэсіўныя паводзіны чалавека, душэўны і фізічны дыскамфорт, пэўныя перажыванні, трывогу, хваляванне, гнеў і інш. Параўн.: *грызці* 'кусаць, есці, ірваць' → 'мучыць, не даваць спакою (пра думкі)', *загрызці* 'грызучы зубамі, давесці да смерці' → 'змучыць, давесці да цяжкага душэўнага і пачуццёвага стану', *раніць* 'нанесці рану' → 'прычыніць камунебудзь душэўны боль, пакуты', *паліць* 'знішчаць агнём, спальваць' → 'хваляваць, трывожыць, мучыць', *гарэць* 'знішчацца агнём' → 'узбуджацца', *таніць* 'губіць, сілай пагружаючы ў вадзі' → 'заглушаць пачуцці, думкі', *утаніць* 'загубіць чыё-небудзь жыццё, кінуўшы ў вадзі' → 'заглушыць гора, пачуцці і інш.', *разрываць* 'раздзяляць на часткі' → 'парушаць, перапыняць, перабіваць', *задушыць* 'пазбавіць жыцця, спыніўшы дыханне' → 'падавіць, не даць развіцця на поўную сілу': «Але **грызці** сумленне ці ж можа тырана»; «Яна ж ужо мяне да паўсмерці **загрызла**»; «Яго **раніць** братняе **гора**»; «Агонь пякельны грудзі **паліць**»; «Лезе пан да Бандароўны, // Ўвесь **гарыць**, бы ў жары»; «Для куска хлеба, чорнага хлеба // Бядак прадаецца з душой, // Вольную волю, светлыя думы // Ў нядолі ён **топіць** цяжкой»; «**Утопім** долю ў чарцы хоць на час»; «Карзюкі **разрываюць** думкі // На ўсе бакі»; «Вы [душагубы] **задушылі** дух народны».

Такім чынам, семантычны кантынуум дэструктыўнасці ў творах Янкі Купалы прадстаўлены дзеяслоўнымі і іменнымі намінацыямі з шырокім інварыянтным значэннем 'знішчэнне, разбурэнне, пашкоджанне, смерць'. Такія намінацыі з'яўляюцца адным з інструментаў пазнання

свету і адлюстроўваюць важныя паняцці, значнасць якіх узрасла ў сувязі з абвастрэннем дэструктыўных працэсаў у жыцці грамадства. Дзеясловы і назоўнікі з першаснай дэструктыўнай семантыкай валодаюць вялікім вобразна-семантычным патэнцыялам і ўтвараюць другасныя ЛСВ эмацыянальнай, псіхічнай, экзістэнцыяльнай, сацыяльнай і інтэлектуальнай сфер. У многіх тэкстуальных фрагментах Янкі Купалы поруч з найменнямі розных відаў дэструкцыі выкарыстоўваюцца антанімічныя лексічныя адзінкі са значэннем стварэння, развіцця, духоўнага адраджэння. Такія фрагменты носяць жыццесцвярджальны пафас і яркая дэманструюць перамогу стваральнасці і канструктыўнасці над знішчэннем і дэструктыўнасцю, жыцця над смерцю.

Бібліяграфічны спіс

1. Купала, Я. Поўны збор твораў: у 9 т. / Я. Купала. – Мінск: Маст. літ., 1995–2003. – 9 т.
2. Слоўнік мовы Янкі Купалы: у 8 т. / Гомел. дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны. – Мінск: Беларуская навука, 1997–2012. – 8 т.

УДК 81'38:81'06

ФОНАСТЫЛІСТЫЧНЫЯ ХАРАКТАРЫСТЫКІ ВУСНАГА БЕЛАРУСКАГА МАЎЛЕННЯ (НА МАТЭРЫЯЛЕ «ЗАКЛЮЧНАГА СЛОВА ЯКУБА КОЛАСА НА ВЕЧАРЫ, ПРЫСВЕЧАНЫМ ЯГО 70-ГОДДЗЮ»)

Т. Л. Чахоўская

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Мінск, Рэспубліка Беларусь
ChekhovskajaTL@bsu.by*

У артыкуле даследуюцца частотныя характарыстыкі вуснага беларускага маўлення ў аспекце фонастылістыкі. Фактычным матэрыялам паслужыў аўдыязапіс «Заключнага слова Якуба Коласа на вечары, прысвечаным яго 70-годдзю».

Ключавыя словы: Якуб Колас; фонастылістыка; вуснае маўленне; частата асноўнага тону; танальны малюнак; інтэрвал; склад.

PHONOSTYLISTIC CHARACTERISTICS OF ORAL BELARUSIAN SPEECH (BY THE MATERIAL OF "THE FINAL SPEECH OF YAKUB KOLAS AT THE EVENING DEDICATED TO HIS 70TH ANNIVERSARY")

T. L. Chakhouskaja

*Belarusian State University
Minsk, Republic of Belarus
ChekhovskajaTL@bsu.by*

The article examines the frequency characteristics of oral Belarusian speech in terms of phonostylistics. The factual material was the audio recording of "The final speech of Yakub Kolas at the evening dedicated to his 70th birthday".

Key words: Yakub Kolas; phonostylistics; oral speech; fundamental tone frequency; tonal drawing; interval; syllable.

Сучасная беларуская мова мае адметныя вымаўленчыя і інтанацыйныя нормы, акрэсленыя на падставе аналізу літаратурнага маўлення. Пры даследаванні інтанацыі ўлічваюцца